

IZLOŽBA DOBRO MI DOŠEL PRIJATEL. VIKI GLOVACKI, MUZEJ GRADA ZAGREBA, LIPANJ – KOLOVOZ 2006.

PODIĆI SLUŠALICU CRVENOGA TELEFONA

Kad podignemo slušalicu, začut ćemo parodiju talijanske pjesme *Pulover* iz 1961, u kojoj Glovacki proročanski pjeva: »Taj pulover, to nek saki zna / Celi život kaj ga nosim ja / U muzeju ipak svršil bu«

Vremeplov koji je Muzej grada Zagreba upotrijebio za svoju ovogodišnju ljetnu izložbu bio je podešen na nešto kraću relaciju nego kad je uspješno oživio skriveni zagrebački potok. I dok je na prošloj izložbi bila riječ o potoku u srcu grada, ovaj je put tema Zagreb kakav je bio u srcu (i kakvim ga je učinio duh) »neizlječivog obožavatelja Zagreba« (Pero Zlatar) — Vikija Glovackoga. *Dobro mi došel prijatel* ujedno je i biografska izložba (konceptiju potpisuju Vesna Leiner i Maja Šojat-Bikić) kojom se najzagrebačkiji od svih muzeja želi odužiti jednoj od najistaknutijih osoba zagrebačke estradne i kazališne scene od ranih pedesetih do sredine sedamdesetih godina prošloga stoljeća.

Sjećanje na Vikija Glovackoga, najboljega zabavljača svoje generacije, usko je povezano s opjevanim zagrebačkim simbolima, s nekad bogatom kulturno-zabavnom ponudom u gradu, prvim festivalima lakih nota i festivalima humora, sa sadržajnim zagrebačkim ljetima. Oni koji su 1962. na Šalati čuli pjesmu o kandelabru koji je »slatke tajne skrival« i pritom »čist diskretno namigival« pripadaju ciljanoj skupini kojoj se izložba obraća i koja će zacijelo rado iskoristiti prigodu da još jednom pozdravi Vikija i »da se seg prošlog seti«. Ipak, priča o životu Vikija Glovackoga nije namijenjena isključivo onima koji su »puno put imali rendes« pod »črnim stupom staroga kandelabera« na Griču. Čak i mi koji smo dovoljno stari da bismo se sjećali skladbe upućene tati koji treba kupiti auto, bicikl i romobil, a dovoljno mladi da bismo (doduše, s blagom nelagodnom koju još ne shvaćamo preozbiljno) mogli govoriti o koječemu što se zbilo prije dva desetljeća, a da ne krivotvorimo tuđe uspomene, sigurno ćemo iz neke od pospremljenih ladica vlastita pamćenja izvući pokoji detalj kad čujemo *Stari fijaker* ili u vitrini ugledamo figuru Pika

Bodljića, nagradu revije »Studio« za sudjelovanje na *Festivalu kajkavske popevke Krapina 70*. Pojedini će nas izložci sigurno podsjetiti na bakino ili mamino pjevušenje neke davno popularne festivalske melodije, ili prepričavanje pokojeg vica iz poznatih skečeva s kraja šezdesetih. Osim toga, neki od nas sjetit će se i beskonačne, bolno sjetne topline kojom zrači priča o Kuzminu i Premerlovu Zagrebu, o njihovoj kajkavštini, o *Čuvarima vremena* i *Sjetnim predjelima pamćenja* s njihovim canjkima, cvebama, kečkama, kloferima, lajbekima, pajzlima i šufnudlima... pa što ako i nemamo pojma kako je nekada izgledao Kvaternikov trg i kako je bilo sanjkati se niz Zajčevu preko Petrove do bivšega Bajera.

Izložbi Muzeja grada, dakle, uspjeh je zajamčen, jer sadrži potencijal ne samo za vraćanje stari(jih) u mladost nego i za vraćanje mladih u djetinjstvo u kojemu su slušali o mladosti vlastitih roditelja. MGZ je također svima, bez obzira na generacijsku pripadnost, ponudio prigodu da se podsjetite ili konačno saznaju kako je stihove pojedinih dobro znanih i popularnih skladbi, poput *Dobro mi došel prijatel*, napisao nitko drugi do Viki Glovacki.

Vikijev se život još zarana počeo odvijati na pozornici. Izložba zato za svako od razdoblja

njegova djelovanja donosi posebno osmišljenu scenu — gotovo od samih početaka u Križarskome bratstvu na Sv. Duhu do *Zagrebačkih ljetnih večeri*, *Festivala humora Kerempuh*, *Festivala kajkavske popevke Krapina* ili *Zagorskih večeri vu Mariji Bistrici*. Svaka od postaja, obilazili ih slijedom koji sugeriraju pridruženi brojevi ili bez reda, maštovito i nekonvencionalno otvara barem po jednu od ladica zagrebačke prošlosti. Osim dokumenata i fotografija u odabranim su cjelinama kontekst dobili i predmeti iz svakodnevnoga života Vikija Glovackoga. Pritom je digitalna multimedijalna tehnologija, kojoj u katalogu Maja Šojat-Bikić piše pohvalu, neizbježan i neizostavan dio izložbe. *Digitalni comeback* zahvaljujući »predstavljanju jednoga sloja zagrebačke estradne arheologije« dugo zapostavljen Viki Glovacki doživljava upravo zahvaljujući blagodatima MGZ-ove in-house multimedije. Digitalni surogati uspješno rekonstruiraju i oživljavaju sve što se zbog rasutosti grada donedavno činilo izgubljenim. Tako je, primjerice, audiosnimka pjesme *Zadnji fijaker* u izvedbi Vikija Glovackoga s festivala Zagreb 63 dobila videospot oslikan fotografijama Šime Radovića, koje vremenski odgovaraju nastanku pjesme. U njemu je zadnja vožnja staroga fijakera Novim Zagrebom izvedena kao animacija, zamišljena kao susret dvaju anakronih simbola — fijakera koji odlazi u povijest i Novoga Grada koji raste u smjeru budućnosti.

Crveni analogni telefon spojen s mp3 playerom uz vješalicu na kojoj visi omiljeni pulover Vikija Glovackog također je jedna od duhovitih dosjetki iz postava. Kad podignemo slušalicu, začut ćemo parodiju talijanske pjesme *Pulover* iz 1961, u kojoj Glovacki proročanski pjeva: »Taj pulover, to nek saki zna / Celi život kaj ga nosim ja / U muzeju ipak svršil bu«. Kao jedan od izvora, osim fotografija i dokumenata u vlasništvu obitelji Glovacki i Reiss, za »humorni biografski film s pjevanjem« poslužila je i maturalna radnja Vikijeva unuka Janka Bernardija iz 2002. Glovacki zbog višegodišnjega boravka u zatvoru Stara Gradiška kao politički zatvorenik (vidjeti cjelinu izložbe *Na ratnoj sceni i*

Na

prinudnoj pozornici) nije smio nastupati na filmu i televiziji, pa ga je MGZ ovom prigodom prikazao na filmu. Dio je cjeline i isječak iz legendarnoga filma *Tko pjeva zlo ne misli*, u kojem Glovacki s Dragom Bahunom kao ulični zabavljač pjeva Paljetkovu *Marijanu*.

O strpljivu i mukotrpnu prikupljanju građe kojemu se posvetio autorski i suradnički tim MGZ-a, o pretraživanju arhiva, datoteka, fototeka, obiteljskih albuma i tavana govori i činjenica da je na izložbi predstavljen i nekad poznati zagrebački Varieté, jedan od *pogona* Artističke pozornice u Zagrebu, koji je od početka pedesetih godina 20. stoljeća

ugošćivao nevjerojatan broj raznovrsnih izvođača iz cijeloga svijeta. Zagreb je u tome razdoblju bio središte u kojem su točke izvodili operni i dramski teatri, pjevači, baletne družine, komičari, artisti, akrobati, uključujući i gutače plamena ili kineske iluzioniste. Viki Glovacki zaposlio se u Varietétu 1. lipnja 1951. kao konferansje, pjevač, komičar, kao autor, redatelj, izvođač skečeva i parodija te glazbenih revija, ukratko: kao glavna zvijezda kuće.

Glovacki je 1957. s kolegom i prijateljem Bracom Reissom pokrenuo i natjecanje

mladih pjevača-amatera *Prvi pljesak*, zaslužno za otkriće mnogih poslije popularnih estradnih zvijezda. Melodije sa San Rema i Radija

Luxembourg počele su odzvanjati zagrebačkom pozornicom. Svake se nedjelje birao pobjednik, a svake četvrte nedjelje i pobjednik mjeseca, koji je dobivao angažman u Varietétu. Na izložbi su mjesto našli oprava i srebrne cipelice Zdenke Vučković, prve pobjednice natjecanja, koja je kao nagradu dobila »vekericu« (Toni Kljaković, prvi pobjednik u muškoj konkurenciji, dobio je »brijači aparat na jedno oko«) i pravo nastupa na prvom Opatijskom festivalu zabavne glazbe 1958.

Usljebile su šezdesete, zlatne godine Zagrebačkoga festivala, kad su gradom bespoštedno prašili ritmovi ča-ča-ča, rumba, samba, tvisa, valcera, rokenrola i tanga (vrhunice popularnosti dosežali su tada, primjerice,

Festival Zagreb, 1963.

Vesna-tvist i *Zelengaj-foks*), a Zagreb 63, održan u Studentskome centru te zime, inozemni su stručnjaci proglasili europskim glazbenim festivalom godine; *Oscar Mondial* koji stoji u MGZ-ovoj vitrini dodijeljen je organizatoru festivala u Nici. Zanimljivo je da Vikijev *Zadnji fijaker*, izveden tijekom večeri šansona na tome festivalu, nije ušao u finale. Nekoliko godina poslije ta je skladba ipak nagrađena kao jedna od pjesama koje najslikovitije dočaravaju stari Zagreb. U glasovanju koje je organizirao Klub Zagrepčana 2003. ona je, u konkurenciji pjesama o Zagrebu, proglašena pjesmom 20. stoljeća. I u našem stoljeću, kako svjedoči zapis *skinut* s jednog bloga u jedinstvenu bazu podataka nazvanu *Vikipedija* (ili: *kaj bi Viki na to rekel*), koju

ekskluzivno posjeduje samo MGZ, pjesma *Zadnji fijaker* podsjetit će slušatelja na Zagreb »u kojem se nije osjećao idiotski«. Evociranju uspomena na grad kakav je bio u stara dobra vremena služi i virtualni *jukebox* pripremljen za izložbu koji posjetiteljima nudi nostalgican izbor od trideset skladbi izvedenih na festivalu Zagreb 63.

Kako je zaključiti prema već dopola ispisanom knjizi dojmova, publika je željna podsjećanja na negdašnje simbole urbanog identiteta Zagreba koji je netragom nestao. Od scene s maksimirskom klupom, starim kandelabrom i fotografijom zadnjega fijakerista, preko aparata za slatkiše, sokove i kavu (koji na *display* kaže: »Nemojte kaj zamerit! Ugodan vam dan«) u TV-salonu posvećenom, dakako, Vikiju Glovackome, projekt Muzeja grada rekonstruirao je staru zagrebačku oazu u koju svakako treba zaći.

Kao dio kataloga dovršena već prije otvaranja izložbe, naći ćemo duhovita rješenja dostojna Vikijeva talenta. Nakon stranice 29 slijede umeci u obliku markera za knjige i razglednica s fotografijama iz Varietéta, a zatim i CD na kojemu Viki Glovacki poziva prijatelje na šetnju Zagrebom. Riječ je o zbirci od osam snimaka, uključujući i *Zadnji fijaker*, digitalno obrađene arhivske snimke *Stari kandelaber* i *Maksimirska klupa* te nekoliko parodija na pjesme popularne prije pedesetak godina: Viki se konačno, nakon mnogo godina, *zбудil* i sad *pripoveda* o Zagrebu s kojim je *zbiham vidil vsega*. Osim *Pulovera* i *Andrije* CD sadržava i Vikijevu parodiju o »zgodnoj feš frajli, Dilajli«, na koju je »dugo imal pik«. Ostaje nam nadati se da bu MGZ još dugo »imal pik« na zapostavljene zagrebačke estradne legende i da će ideja koju u katalogu navodi kustos izložbe Boris Mašić — Zagreb bi, naime, trebao dobiti vlastitu Kuću slavnih — doista biti ostvarena.

Libuše Jirsak

Muzička revija